

GULA PRESSEN

NUMMER 4 • DECEMBER 2014
MEDLEMSBLAD FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

Broschyr:
Sommarläger
2015 på s.16

IPADAR OCH APPAR • SYSKONSTÖD • LÄTLÄST S.18

s.10

LÄTTLÄST

De lättlästa sidorna
börjar på sidan 18.

s.18

s.16

innehåll

Ledare	3
Kalender	4
Förbundskongressen 2014	6
Möt vår nya förbundsordförande	7
Forskning om självbestämmande	8
Maria har en möjligheternas maskin	10
Välj rätt pekplatta	12
Malins bästa apptips	13
Helt lagligt? Äntligen FN-konvention!	13
Jubiléet på bild	14
Syskon stöder varann	16
Från föreningarna	28

lättläst innehåll

Ordförandens spalt	18
Steg för Stegs nya styrelse	19
Lättläst om sex	20
Kontaktannonser och brevvänner	21
Anne-Mari Lindqvist tycker till	22
Isa slukar böcker	24
Läs ett kapitel ur orgelbyggaren	26
Vinn en bok!	27

GP, eller Gula Pressen

Gula Pressen är FDUV:s medlemstidning som berättar om aktuella och kommande evenemang, intressanta företeelser och senaste nytt inom branschen. Tidningen skickas till alla medlemmar. Får ditt hushåll för många exemplar av Gula Pressen? Vet ni om någon föreningsmedlem som borde få eller som vill ha Gula Pressen men som inte får den? Meddela önskemål och beställ:

Österbotten
Tina Holms
040 567 9257
tina.holms@fduv.fi

Nyland, Åboland och Åland
Monica Avellan
0400 60 0676
monica.avellan@fduv.fi

Tema för nästa nummer:

Sysselsättning

Deadline för material är
tisdag 20 januari.

Skicka material till:
gulapressen@fduv.fi
eller:
Gula Pressen | FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors

GULA PRESSEN
Medlemsblad för FDUV
och DUV-föreningarna

UTGIVARE FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
tfn (09) 434 23 60

ANSVARIG UTGIVARE

Lisbeth Hemgård
lisbeth.hemgard@fduv.fi

REDAKTIONSSEKRETERARE

Laura Rahka
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
laura.rahka@fduv.fi

LAYOUT

Laura Rahka

ADRESSFÖRÄNDRINGAR

FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
tfn (09) 434 23 60
e-post: fdud@fduv.fi

TRYCKERI

Fram
Vasa 2014

UPPLAGA

2 600

PÄRMBILD:

Från vänster: Anders Ranta-aho,
Jonne Tallberg, Mark Levengood,
Daniela Frankenhaeuser,
Jonas Bergholm
Foto:Sofia Jernström

Kehas, Valas, Sote ...

Ja, det är många lagstiftningsändringar på gång inom social- och hälsovården. Processerna har pågått länge och det börjar synas en allmän trötthet hos dem som vill påverka processerna. Strukturförändringar, ekonomi och tjänster sammanblandas och till sist vet vi inte ut eller in. Hur kommer det att bli, vilka tjänster kvarstår, vilka blir allt svårare att få? I Svenskfinland ställer vi ständigt frågan, kommer de svenska tjänsterna att bevaras? Den riktigt uppgivna frågar sig, kommer vi överhuvudtaget att kunna behålla den nivå på tjänster som vi har idag?

I detta nummer av Gula Pressen lyfter vi fram frågor om självbestämmande och mänskliga rättigheter. Ann-Marie Lindqvist visar i sin doktorsavhandling att rätten till information är en av grundstenarna i självbestämmande. Hon berättar också att det är lättare att bli förstörd i små grupper och att det är viktigt att personalen arbetar utgående från den individuella planen. Den individuella planen måste bättre förankras i vardagslivet. Detta igen förutsätter att man vågar reflektera över sitt arbete och naturligtvis en trygg arbetsmiljö.

Samtidigt som Ann-Marie Lindqvist konstaterar att man lättare blir förstörd i små grupper, bygger vi trots det större enheter än tidigare och samordnar tjänster så det blir billigare. När man samordnar blir det ofta mindre individuella tjänster.

Rätten till att bli förstörd och att kunna förstå sin omgivning är grundläggande rättigheter som också den nya lagstiftningen måste beakta. Det förutsätter att då man stiftar de nya lagarna inser vikten av en bred servicepalett där det individuella behoven uppmärksammas. Personalen måste erbjudas fortbildning så de kan utvecklas i sitt arbete och bli bättre på att diskutera och förhandla om olika lösningar och behov som personer med utvecklingsstörning har. Det gäller för oss på FDUV att fortsätta bevaka lagändringarna så det inte blir sämre tjänster i framtiden.

Veckan för personer med utvecklingsstörning firas när denna tidning kommer ut, 1–7 december, och temat är rätten till information. Kolla i Gula Pressen det fina program som FDUV arrangerar just denna vecka.

LISBETH HEMGÅRD

kalendern

KLUBBAR, TRÄFFAR
OCH MERA KURSER
HITTAR DU PÅ

Illustration: Omapolku, mediaverkstad

Alla har rätt till information

VECKAN FÖR PERSONER MED
UTVECKLINGSSTÖRNING
1 – 7.12.2014

KEHITYSVAMMAISTEN TUKILIITTO • ME ITSE
FDUV • STEG FÖR STEG • TUKENA
KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Lär dig skriva lättläst

LL-Center ordnar i februari-mars en öppen kurs i att skriva lättläst. Kursen hålls på Arbis i Helsingfors 13.2, 27.2 och 13.3. Mer info och anmälningar på: www.hel.fi/arb/sv.

Beställ kurs i att skriva lättläst

De flesta av LL-Centers kurser är i Helsingfors, men vi kan också komma till er. Boka en kurs, föreläsning eller boka in vår föreläsare som en del av en studiehelhet.

Mera information: solveig.arle@ll-center.fi

December

2.12 Temakväll om självbestämmande, Synapsiasalen, Vegahuset, H:fors, kl. 16.30–20.

Medverkande är bl. a. Ann-Marie Lindqvist som nyligen doktorerat om medborgarskap för personer med utvecklingsstörning. Anmälningar senast 28.11: annette.tallberg@fduv.fi, 040 674 72 47.

2.12 Vernissage Ljust det!

Sensoteket, Handelsespl. 20 A, Vasa, kl. 14–17.

Kom och se fina fotografier tagna under Ljust det-ljusworkshoppar i Sensoteket under hösten 2014. Fotografierna finns utställda hela veckan.

2.12 Bokfest och rea

Lärum, Handelsesplanaden 20 A, Vasa, kl. 14–17.

Kom med och fira att vi i höst gett ut de allra första LL-bearbetningarna av finlandssvensk skönlitteratur någonsin! Ta samtidigt en titt på vår utställning och fynda bland reaproduktioner. OBS! Rea hela veckan.

3.12 App-glögg

Vegahuset, Nordenskiöldsg. 18 A, H:fors kl. 15–18.

Ta med dig din pekplatta eller smarttelefon. Du får tips om och kan prova appar tillsammans med Malin och Carina. Du är också välkommen att bara komma och dricka glögg och njuta av trevlig samvaro. Anmälningar senast 28.11: carl@stegforsteg.fi.

3.12 Disco för skolbarn med funktionsnedsättning

Handelsesplanaden 20 A, Vasa, kl. 17.30–19.30

Välkommen på disco i Sensoteket onsdagen den 3 december. Inträde 3 euro. Anmälning senast 28.11: annika.martin@fduv.fi, 050 302 7888.

3.12 Allt är möjligt!

Botniahallen i Korsholm, kl. 10–15

Välkommen att fira Internationella handikappdagen tillsammans med medlemmar från andra funktionshinderorganisationer i Vasa. Huvudtalare är Mikael Andersson som lever utan armar och ben. Jukka Jokiniemi, som är synskadad företagare, designer och seglare, talar om hur ingenting är omöjligt. Simo Vehmas, som är professor i handikappforskning, föreläser.

Januari

19.1 Pappaträff i Vasa kl. 18–21

Mera information: tina.holms@fduv.fi, 040 567 9257.

24.1 Dans på Tobaksmagasinet

Jakobstad kl. 17.30–21.

Keva-Kotis årliga dans med Torsten Borg och Retro Gentlemen. Inträde: 10 euro. FDUV ordnar buss från Vasatrakten, pris 20–25 euro beroende på antalet intresserade. Info: tina.holms@fduv.fi, 040 567 92 57.

31.1 DUV-dag i Österbotten

Norrvala i Vörå kl. 10–17.

Vi får höra om och diskuterar intressebevakning och aktuella lagändringar. Anmälning: tina.holms@fduv.fi, 040 567 92 57

Februari

7.2 DUV-dag i södra Finland

Lärkkulla i Karis kl. 10–17.

Vi får höra om och diskuterar intressebevakning och aktuella lagändringar. Anmälning: monica.avellan@fduv.fi, 0400 60 06 76

7.2 Liv och rörelse-dag för familjer

Norvalla i Vörå kl. 10–16.

Vi provar på redskapsgymna, bollspel och cirkuskonster enligt egen nivå. Vi äter lunch, simmar i terapibasängen och avslutar med kaffe. Föräldrarna har möjlighet att delta i en föreläsning om föräldraskap av den mentala tränaren Christoph Treier. Anmälningar senast 27.1 till tina.holms@fduv.fi, 040 567 92 57. Pris: personer över 13 år: 15 euro, barn: 10 euro. Avslutning för projektet Styrka genom nätverk.

10.2 Pappaträff i Närpes kl. 18–21

Mera information: tina.holms@fduv.fi, 040 567 9257.

OBS! Lägerbroschyren finns som bilaga vid mittuppslaget i den här tidningen.

Badanläggningen i Peurunka är nyrenoverad.

20–22.2. Vinterveckoslut, Peurunka

motions- och badanläggning, Jyväskylä

Välkommen med på traditionellt vinterveckoslut med bl.a. simning, bowling och uteaktiviteter (om vädret tillåter). Veckoslutet passar alla medlemmar, även barnfamiljer som är ute efter avkopplande sportlovsskoj. Vi startar med buss tidigt på fredag morgon från Karleby/Jakobstad/Vasa och Ekenäs/Helsingfors. Hemfärd blir på söndag med start efter lunch.

Avgift: 240 €. Barn under 14 år: 50 €

I priset ingår: två övernattningar (enkelrum 300 €), 2 x frukost, 2 x buffémiddag, sopplunch på lördag och lunchbuffé på söndag, alla aktiviteter, bussresan tur–retur.

Alla rum är handikappvänliga. Plats för ca 60 personer. En ansvarig ledare anställs för hela gruppen. Spabehandlingar kan bokas själv.

Anmälan senast 30.1.2015: Meddela antal platser och önskemål om rumskamrat till Jon Jakobsson, 050 594 89 87, jon.jakobsson@fduv.fi.

Meddela även specialdiet och rullstolsbehov.

För mera information om Peurunka, kolla: **www.peurunka.fi**.

Härlig stämning, som en stor familj.

Lisbeth Hemgård och Beatrice Wahlström.

På Medis5 fick vi delta i en teaterworkshop.

Jenny Jönsson på Ateljé Inuti.

Jonne Tallberg, Ulrica Sund och jättedrinkar.

Förbunds kongressen 2014

Årets kongress hölls under en kryssning till Stockholm 24–26.10 med Viking Lines fartyg m/s Mariella. Cirka 110 DUV-medlemmar deltog i kryssningen. Kongressen valde förbundsstyrelse och fullmäktige för 2015–2017.

Programmet i Stockholm innehöll studiebesök till bl.a. kulturcentret Medis5 och Ateljé Inuti som båda är daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning. I Gula Pressen 1/2015 som har temat systerstämning presenteras dessa mera ingående.

Styrelsen 2015–2017

Wivan Nygård-Fagerudd, ordförande

Beatrice Wahlström, vice ordförande, DUV i Östra Nyland

Ossian Wassborr, vice ordförande, DUV i Karlebynejden

Ordinarie medlem

Jonne Tallberg

Christel Granholm-Hagen

Kerstin Strengell

Lars-Erik Backman

Kent Berglund

Susan Enberg

Anna Öhman

Gösta Höijer

Åsa Krook

Inger Karlsson

Ersättare

Ulrica Sund

Maria Krook

Gun-Britt Östman

Birgitta Spåra

Caroline Rönnqvist

Benita Johans

Gunilla Sandelin

Sylvan Höijer

Nanny Sundström

Christian Starck

Steg för Steg

DUV i Jakobstadsnejden

DUV i Nykarleby

DUV i Vasanejden

DUV i Sydösterbotten

DUV på Åland

DUV i Västra Åboland

DUV i Kimitonejden

DUV i Västnyland

DUV i Mellersta Nyland

Fullmäktige 2015–2017

Ordinarie medlem

Från föreningar inom FDUV

Steg för Steg:

Karlebynejden:

Jakobstadsnejden:

Nykarleby:

Vasanejden:

Sydösterbotten:

Åland:

Västra Åboland:

Kimitonejden:

Västnyland:

Mellersta Nyland:

Östra Nyland:

Ersättare

Erik Weyand

Carina Svenfelt

Mikaela Asplund

Ralph Ström

Monica Johnson

Ann-Charlotte Åkerman

Ann-Britt Alén

Fredrika Abrahamsson

Minna Hellström

Leif Ekholm

Mauri Nyqvist

Daniela Spring

Jonas Bergholm

Christina Omars

Micaela Svenlin

Margit Westerlund

Jannika Backholm

Gunvor Gullans

Mikael Holm

Susanna Gröndahl

Annika Holmberg

Krister Stenroos

Ant Simons

Gunvor Haddas

Från kommunsektorn, Borgå stift och områden inom undervisning och sociala tjänster

Anna-Lena Karlsson-Finne verksamhetsledaren, FSSF

Ben Thilman

Kristina Jansson-Saarela

Kristina Kullas-Norrgård

Petra-Mari Kaske

Möt FDUV:s nya
ordförande 2015–2017:

Wivan Nygård-Fagerudd

Varför ställde du upp som ordförande för FDUV?

– Det arbete FDUV gör är väldigt viktigt och att få vara med i det arbetslaget är ett stort förtroende. Jag vill att samhället byggs så att så många som möjligt får leva ett så gott liv som möjligt. Ett rättvist samhälle byggs på övertygelsen om alla människors lika värde, där finns inte rum för diskriminering. Vi behöver en människosyn som bygger ett gott samhälle – för alla. Tyvärr ställs ekonomiska intressen i dag allt oftare framom människan. Det här är inte hållbart, varken på kort eller lång sikt. När jag fick frågan om att ställa upp som ordförande såg jag en möjlighet att få jobba för det jag tror på, både via intressebevakningen och i attitydtalkot.

Med vad jobbar du annars?

– Samhällsfrågor och musik är mina största intressen, och också det jag jobbar med. Jag har studerat statsvetenskap vid Åbo Akademi i Vasa och sång vid Sibelius-Akademien i Helsingfors, och jobbar som journalist och musiker. Ibland kombinerar jag de två och gör musikprogram för tv eller radio. Många har kanske hört mig i programmet Musikväktarna som sänds i Radio Vega på tisdagar. Musik är en viktig del av mitt liv. Musiken kan förena människor på ett fantastiskt sätt utan ord.

Vad gillar du att göra på fritiden?

– Min familj är mycket viktig för mig, så jag vill väldigt gärna vara tillsammans med dem när jag är

Wivan Nygård-Fagerudd

ledig. Då är det ibland bäst att inte göra så mycket, utan bara mysa tillsammans. Eller packa en picknick-korg och gå på promenad i naturen. Att resa och se nya platser njuter jag också av.

Berätta om din familj!

– Jag är gift med Johan som är skådespelare. Vi har två döttrar, Siri som är 19 år och Agnes som nyss fyllt 13. Och så har vi en stor, snäll, svartvit katt som heter Grafton, en 9-årig mästerspinnare.

Har du någon passion?

– Jag har fler intressen än jag hinner med! Musiken är både jobb och passion för mig. Vackra föremål

tycker jag mycket om, särskilt om gamla saker som har en historia att berätta. Böcker är en annan passion – får jag tag på en bra bok har jag svårt att lägga den ifrån mig. God litteratur både berikar språket och fördjupar vår förståelse av andra. Bra böcker är också en fråga om tillgänglighet – därför behövs Lärum-förlaget.

Vad äter du helst till frukost?

– Havregrynsgröt med lingon och mjölk. Inte lingonsylt utan bara råa, sura lingon. Det blir man pigg av! Och på det behöver jag ännu en stor kopp kaffe.

Vem bestämmer, och vad?

För att personer med utvecklingsstörning ska kunna utöva sin rätt till självbestämmande, behöver de stöd av andra. Den största utmaningen är att förstå och bli förstådd, säger Ann-Marie Lindqvist.

Lindqvists doktorsavhandling, den första på det här området på svenska i Finland, granskades i september. Studien är banbrytande i att personer med utvecklingsstörning har både intervjuats och fått vara med om att forma studien via styrgruppen. Lindqvists mål har varit att ta fram praktisk kunskap som kan tillämpas i vardagen.

Rätten till information är en av grundstenarna i självbestämmande. En annan är att involveras i beslutsprocesser som har inflytande på vardagen. Lindqvist har studerat vad man gör med information, hur man gör för att den ska vara tillgänglig, och vilka strukturerna för beslutsprocesser är.

En viktig form av självbestämmande för personer med utvecklingsstörning är den individuella planen. Fördelen med den är att den är en formell, eller synlig, beslutsprocess. Formella strukturer behövs för att de ger klara ramar och stöd för självbestämmandet, också åt dem som har svårare att föra fram sina egna åsikter.

Problemet med den individuella planen är att den känns främmande

för många, man kanske inte riktigt förstår vad där står, eller så vet man inte vad där står, trots att man deltagit i själva planeringsmötet kring planen.

– Jag tror att man kunde förankra planen ännu mera, och det finns många alternativa sätt att göra en ip. Lättläst borde vara regel, eller text och bild. Det finns redan bra modeller, nu gäller det att sprida dem.

”

Nästa steg är att fundera vem som sätter agendan.

Samtidigt är det inte realistiskt att alla (i personalen) ska kunna skriva lättläst eller ha tillräckliga pedagogiska kunskaper för att göra en god plan. Men man ska våga reflektera över sina arbetssätt och utveckla dem vid behov.

– Det är en läroprocess, vilket också syns i mina resultat. Personalen reflekterar idag hela tiden över sina arbetssätt. De är ofta medvetna om sina brister, och det är en jättebra start att kunna säga att här kommer

vi till korta, här behöver vi stöd, här behöver vi lära oss.

– Jag tror att det är ledningen som skapar en öppen stämning, där personalen kan vara trygg i sig själv. Då kan de kasta fram att här misslyckades man, och då kan de ha förtroendet för varandra. I en grupp där man känner sig otrygg blir man rädd, och då blir det aldrig bra.

– Också brukarna lär sig hela tiden. Att säga sin åsikt vid dagliga samtal, vid säsongssamtal och under planeringsmöten ger träning och förutsättningar att vara med och styra sitt liv. Det är fint när de kommer själva och säger att de vill ha ett planeringsmöte, tycker Lindqvist.

Nästa steg med den individuella planen är att fundera på vem som sätter agendan, tycker Lindqvist. Det är inte helt klart vem som bestämmer vem som skall delta i planeringsmötet och vilka ärenden som ska behandlas. Hos vissa deltagare väckte studien frågor kring just detta.

– I och med att jag frågar om Stafan får protokoll hem så börjar han ifrågasätta att han inte får protokollet hem, skriver Lindqvist.

Informella sätt att involveras i beslut i vardagen behövs, och används flitigt av personalen. Det handlar om alla vardagliga samtal och stunder då man gör olika aktiviteter tillsammans. För anhöriga är de inte lika synliga, men desto viktigare för att bygga upp ett förtroende.

– När man diskar, städar eller är ute och går tillsammans, lär man känna

–Både personalens och brukarens roll har ändrats, och det måste vi anpassa oss till, säger Ann-Marie Lindqvist.

varandra och kan lita på den andra. Det kan till exempel ta många år innan en brukare vågar säga att han eller hon inte förstår. Det är också viktigt att inte alltid behöva göra så mycket tillsammans, utan att finnas till hands då det behövs.

– Genomgående i min studie är utmaningen att förstå och bli förstådd. Om man inte förstår varandra blir det missförstånd, och personalen ser nog att det är här som de behöver stöd.

Att beakta individuella behov är lättare då grupperna är mindre, konstaterar Lindqvist, och vi måste motarbeta institutionsliknande handlingsmönster. Ett praktiskt exempel är matlagningen på gruppboenden, tycker Lindqvist. Ju större gruppen är desto svårare är det för den enskilda hyresgästen att påverka t.ex. val av mat. Samma trend kan man märka

då man läser forskning från de andra nordiska länderna. Det är klart att alla inte alltid kan bestämma själv. Det viktiga är ändå att förhandla, diskutera och kompromissa kring rutinerna vid måltiderna.

– En annan sak som jag tycker att man kunde göra är att alltid ta med brukarna i diskussioner som berör dem. Man kunde ta det som en utmaning att aldrig diskutera brukarnas ärenden utan att de själva är med.

– Överlag kan man säga att bemötande, att förstå varandra, behov av stöd i att göra beslut och ha inflytande över sin vardag är allmänna frågor som gäller alla personer som är i behov av stöd av andra.

TEXT OCH FOTO: LAURA RAHKA

”Det finns befog för rädslan att gruppboendestäder skulle börja påminna om institutioner. /.../ Tendenser för institutionsliknande handlingsmönster ökar då flera personer bor inom samma boendekoncentration. För att kunna utveckla ett individuellt stöd är det viktigt att identifiera dessa mönster./.../ Storleken på verksamhetsenheten är av betydelse men det avgörande är personalens arbetssätt och hur mycket hyresgästerna kan styra sina liv.”

Ann-Marie Lindqvist: Personer med utvecklingsstörning skapar och utövar sitt sociala medborgarskap – spänningsfält kring delaktighet

Maria och möjligheternas maskin

Maria Svenfelt fick en ipad sommaren 2013 och har använt den flitigt sen dess. I höst gick hon på kurs för att fördjupa sina kunskaper. Hon säger att hon har glömt bort hur man gör. Men det stämmer inte riktigt.

Jag är på besök hemma hos Maria i Dalhemmet i Karleby. Jag har ringt en vecka tidigare för att kolla om jag får komma och prata med henne om vad hon tycker om att använda ipad. Det hade hon inget emot och hon verkar glad när vi träffas.

En egen teknik

– Där ligger den, där på bordet, så nog får man se, säger Maria.

Jag frågar om hon vill visa mig hur hon brukar göra.

– Hur var det nu riktigt, bara så här ska man dra lite.

Maria sveper vant med hela handen och knackar lite med sin pekfinger på rätt ställe på skärmen. Det märks att hon gjort det förut och att hon har utvecklat en egen teknik för att hantera svepskärmen. Efter lite svårigheter träffar hon rätt.

– Det här är något som jag brukar ha, säger hon och visar.

När den första appen öppnas hörs behagliga och glada toner och färg-

starka enkla bilder kommer fram. Det gäller att kombinera rätt ord med rätt bild.

– Annars brukar jag göra nåt annat, nog har jag många fler, men den här är nog bra.

– Var var den? Jag kan visa dig, det här brukar jag ha.

Nästa app handlar om att plocka små pluppar i rätt färger enligt ett visst mönster. Det är lite som handarbete, säger jag.

– Joo, tycker hon.

En egen ipad

Maria fick sin ipad redan sommaren 2013. Det var hennes svägerska Sofia som jobbar som speciallärare som köpte den, installerade appar på den och hjälpte henne att komma i gång.

Hösten 2014 fick Maria möjlighet att fördjupa sina kunskaper på en kurs som ordnades av Lärums. Kursen hölls i Kronoby av Malin Beijar från Lärums som hållit flera kurser på olika håll i Österbotten under hösten.

– Vi skraddarsyr alltid kursens innehåll till deltagarnas kunskaper och nivå, berättar Malin Beijar.

Hon börjar varje kurs med att gå igenom grundläggande funktioner som att starta och stänga av pekplattan och bekanta sig med de inbyggda appar och hjälpmedel som redan finns på pekplattan.

Fördelar med en pekplatta

- Motivationshöjande
- Enkel att använda för de flesta
- Smidig och lätt, ingen extra kringrustning behövs
- Apparna är billiga för individen i jämförelse med olika datorprogram.
- De flesta pekplattor innehåller någon form av inbyggda hjälpmedel.

Efter det får deltagarna ladda ner appar och prova dem. Deltagarna ska gärna ha en egen pekplatta, men det går också att titta på grannens om man inte ännu hunnit skaffa en egen.

På kursen fick Maria prova appen för Youtube för att lyssna på låtar och den inbyggda appen Photobooth och gratisappen PicCollage för att titta på bilder.

När jag frågar Maria om hon gjorde något annat på kursen än spelade, svarar hon först att hon inte kommer ihåg. Men sen:

–Nog gjorde vi nåt annat där. Jo, dansbandslåtar var där, och så provade vi att hämta bilder, det finns kamera på den här också.

Har du tagit foton?

–Joo, när vi var på kurs, men sen använde jag inte den mera. Inte minns jag något mera. Vet inte om jag kan det själv heller. Jag tyckte det var för svårt. Att börja visa dem, det var så invecklat så.

Ibland blir det problem

Jag föreslår att vi tittar tillsammans och visar för henne hur kameran fungerar. När hon ska ta en bild på mig byter kameran plötsligt till video. Varken hon eller jag förstår hur man ska byta tillbaka.

Maria berättar att hon brukar spela på ipaden på kvällarna och att det

Maria spelar gärna på ipaden på kvällarna och hon tar den alltid med sig när hon hälsar på hos sin mamma. Här spelar hon på en app som heter NalleMix1, som är bra om man vill lära sig att sortera och kategorisera.

någon gång varit problem.

– En som hette Tony som är personal han fick det nog att funka, han kunde ju det här, säger hon.

När Maria varannan helg åker för att hälsa på sin mamma tar hon alltid ipaden med sig. Broderns familj bor intill, och då träffar Maria sin brorsdotter Ida.

– Det är ju min brors flicka. Fast hon är bara två så brukar hon sitta med den också. Hon heter Ida.

Spelar du tillsammans med henne?

– Nä, Ida spelar nog själv.

Dagens melodi

Benita Haals från DUV i Karlebynejden tycker att det borde vara en självklarhet att personer med utvecklingsstörning skulle få träna sina färdigheter med en ipad eller någon annan pekplatta.

– Det är ju dagens melodi. Som förälder förväntar man sig att både ungdomar och äldre ska ha möjlighet till livslångt lärande. Det är ju a och o att man får kontinuerligt utbildning och får fördjupas i sitt tankesätt.

– Det finns ju så många olika träningsmöjligheter och hur många

program som helst för att lära sig räkna, läsa och skriva.

– Det är jätteviktigt att man får möjlighet att lära sig skriva och göra sig förstådd.

Rådgivning behövs

Det Benita saknar är mera rådgivning.

– Problemet för en förälder är att förstå sig på alla alternativ, vad som passar och hur man kan gå vidare.

– Jag skulle hoppas att det skulle finnas mera rådgivning kring det här.

Jag hoppas också att var och en får möjlighet till personlig handledning, att man skulle kunna utgå från de kunskaper man har och bygga vidare.

Benitas dotter Marie har använt datorer från barnsben.

– Marie fick en dator när hon gick i högstadiet för över tio år sedan. Många program fungerar bra på den ännu, såsom sångprogram. Nu har vi flera andra maskiner, och Marie har en egen ipad som hon gillar att använda.

Det är inte bara Marie som gillar ipaden.

– Jag satt själv med ipaden och ett engelskt räkneprogram en kväll. Jag har i tiderna nog läst engelska, men inte använt det på länge och nu har jag försökt få lite tillbaka. Så jag satt och upprepade när programmet räknade på engelska och det var riktigt givande, berättar Benita.

TEXT OCH FOTO: LAURA RAHKA

Malin Beijar jobbar på FDUV, via henne kan man få hjälp med pekplattor och appar. På bilden visar hon upp appen Lipa Eggs, ett enkelt spel som går ut på att hjälpa en fågelmamma måla hennes ägg. Detta gör man genom att använda tre grundfärger och blanda dem på olika sätt. Lipa Eggs är gratis och passar för lite yngre barn.

Möjligheternas maskin

En pekplatta erbjuder många möjligheter för en användare med särskilda behov. Pekskärmar är ofta lättare än vanliga datorer med mus och tangentbord.

En del av tekniken som finns i pekplattorna har funnits förut, men varit så dyr att få vanliga användare har haft råd med den. Ett exempel är möjligheten att tala via pekplattan. Det finns enkla appar som ger sin användare möjlighet att säga "Ja" eller "Nej", men också appar där man kan tala med långa meningar.

Pekplattorna erbjuder oss också nya vägar för inläring, eller åtminstone stöd för traditionell inläring. Det finns appar som lär oss språk och appar som lär oss räkna.

Alltid handlar det inte om att lära sig nytt, utan om att hålla kvar den kunskap vi har. Minnesträning kan vara roligt och nyttigt för alla, men

extra viktigt för personer med en minnessjukdom. Pekplattan kan också hjälpa oss att hålla kvar ett främmande språk vi sällan använder, läs till exempel här intill om Benita som tränar sin engelska med dotterns ipad!

Tänk efter före!

Innan man köper en pekplatta är det viktigt att man funderar på vem som ska använda den och vad de ska använda den till.

– Alla pekplattor är olika och har olika möjligheter. Därför är det viktigt att ta reda på vilka möjligheter olika pekplattor erbjuder och vilken platta som passar en viss person, säger Malin Beijar.

Malin jobbar med Lärums projekt Stöd kring appar och elektroniska läromedel. Man kan fråga henne om råd när man väljer vilken pekplatta man ska köpa. Hennes epost är malin.beijar@fduv.fi.

Lättlästa instruktioner och tips på appar

På Lärums webbplats hittar du lättlästa instruktioner för användningen av pekplattor, och tips på bra appar.

Vi har plockat ut några apptips i den gröna spalten på sidan 13. En lista med tips på appar för skolbarn finns på vår webbplats.

www.larum.fi/digimaterial
www.larum.fi/apptips

Projektet Stöd kring appar och pekplattor understöds av RAY och pågår till slutet av januari 2015.

Malin tipsar om appar

På Lärums hemsida finns tips på många bra appar, alldeles för många för att alla skulle få plats i GP. Här under följer några av Malins tips.

Alfavux (iPad) 3,59€

En pedagogisk app för ordinlärning för ungdomar och vuxna som behöver träna på att lära sig läsa, skriva och träna på svenska ord.

PicCollage (iPad/Android), gratis

Med den här appen kan du på ett kreativt och enkelt sätt förmedla ditt budskap via bildcollage. Kombinerar bakgrunder, foton, ramar, klistermärken, text med olika färger och typsnitt. Appen har även goda möjligheter för att dela eller spara ditt verk.

Clarospeak (iPad) 0,89€

Med den här talsyntesen får du text uppläst från ett dokument. Text från webben kan kopieras och klistras in för uppläsning. Text markeras efterhand som den läses upp, ord för ord, meningar eller rullande markering i valfri färg. Möjlighet till skrivstöd och förstoring/förminskning av text och färgval. Skrivytan är ren, tydlig och täcker hela skärmen på iPad.

BookCreator (iPad/Android)

4,49€ / 2,50€

I appen Book Creator kan du skapa enkla, kreativa böcker där du kombinerar bild, film, text och ljud.

Keynote (iPad) 8,99€

Keynote är Apples svar på PowerPoint. Det är ett program som används för att presentera bilder och text, eventuellt kombinerat med ljud och video. Keynoteappen är ett presentationsverktyg med många funktioner och möjligheter.

Helt lagligt?

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har inte ännu ratificerats i Finland trots att konventionen undertecknades redan år 2007. Vi frågade lagstiftningssekreterare Satu Sistonen på UM varför arbetet har dragit ut på tiden.

– I Finland har vi velat se till att vår lagstiftning är i linje med innehållet i konventionen. De två viktigaste förnyelserna är lagen om stärkt självbestämmanderätt och diskrimineringslagen.

– Regeringen gav i början av hösten propositioner både till en ny lag om stärkt självbestämmanderätt (RP 108/2014) och en diskrimineringslag (RP 19/2014). De behandlas som bäst i riksdagens olika utskott. Man kan följa behandlingen av lagarna på riksdagens webbplats.

– På UM har vi parallellt arbetat med att förbereda ratificeringen. En arbetsgrupp som påbörjade sitt arbete år 2011 gav sitt betänkande i januari 2013. Arbetet pågår hela tiden i bakgrunden.

– Som det ser ut nu kommer regeringen att ge sin proposition om ratificering av konventionen och ett valfritt tilläggsprotokoll till riksdagen torsdagen den 4.12 i år, helt enligt ursprunglig tidtabell. Efter att riksdagen godkänt den fattar presidenten beslut om ratificering. Efter det kan vi deponera ratificeringsdokumenten hos FN, och sedan måste vi ännu vänta 30 dagar innan konventionen och det valfria protokollet kan träda i kraft.

– Efter det ska arbetet med konventionen koordineras och följas upp. Det behövs både en nationell enhet för kontakter, ett system för koordinering och ett system för att följa upp arbetet. Vilka instanser som sköter dessa uppdrag är inte ännu bestämt.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning finns på webben på adressen:

eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010D0048

En lättläst broschyr om konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning finns här:

www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/_julkaisu/1084934

Jubileum 60 år

Tack!

Tack till alla som var med och firade jubiléet i Helsingfors fredagen den 24 oktober. På de här fotona vimlar det av festfolk från DUV-föreningar runtom i Svenskfinland. På fotona syns också samarbetspartner och festtalare. Fotona är tagna av Sofia Jernström.

24.10.2014

Syskon stöder varandra och har skoj

Nyfunna kompisar – Noel Nygård och Winston Backlund.

– Vi har lekt och haft roligt, pratat, bjudit in kompisar och ätit massor med gott.

Det här säger fem unga Vasabor och korsholmare som träffats regelbundet i höst. Deras gemensamma nämnare är att de alla har en bror eller syster med funktionsnedsättning.

I syskongruppen har de själva varit medelpunkten, de har stortrivts och varit upprymda och euforiska då de kommit hem. Det enda som Noel Nygård (sex år) tycker överträffat kvällarna med gruppen var en Sverigeresa. På avslutningsfesten framförde han och Milton Backlund, nio år, med stor bravur KAJ:s YOLO-låt. YOLO står för You Only Live Once, du lever bara en gång.

En stor del av tiden har gått åt till lek och skoj, bowling, matlagning och pizzariabesök, men barnen har också diskuterat det speciella i sin situation.

Det är lätt hänt att syskon till funktionshindrade får en undanskymd roll och måste verka äldre än de är.

– Det är som om jag var storasyster till Elsa, fastän jag är yngre, säger Nella Heikkinen, tio år.

Men det kan också bli tvärtom.

– Om Anton kniper mig börjar jag gråta och känner mig mindre än jag är, säger Anni Kero, sex år.

Bröderna Milton och Winston Backlund, nio och sex år gamla, tycker inte att deras syskonskara är annorlunda än andras.

– Vi leker mycket med Mila. Ofta bygger vi med Lego, för det tycker hon om, säger Milton.

Tanken på en syskongrupp föddes på en familjehelg inom ramen för projektet "Styrka genom nätverk" i vintras. Initiativet kom från föräldrarna.

– Ganska ofta fästs fokus på oss föräldrar medan syskonen får mindre

uppmärksamhet. I den här gruppen har syskonen kunnat ge uttryck för sina känslor och få stöd av varandra. De har insett att de inte är ensamma i sin situation, säger Malin Knip, mamma till Noel och Love Nygård.

Rätt att bli sedd

Psykoterapeuten Eeva-Liisa Salmi, som har varit med på en del av träffarna, har lyft fram deltagarnas styrkor och försökt stärka deras självkänsla och självständighet.

– Jag har understrukt att de också har rätt att bli sedda och hörda. Jag har lagt märke till att vissa i gruppen lätt drar sig undan och lämnar plats åt andra.

Hon har också talat med barnen om syskonen, om deras styrkor och om vad som kan vara svårt ibland.

– Ju öppnare man kan tala om ett handikapp desto bättre. De här barnen har ju samma frågor och ångest

Mellanmål. Runt bordet Nella Heikkinen, Milton Backlund, Annika Martin som jobbar i sensoteket, Winston Backlund, Noel Nygård och Anni Kero.

Anni Kero

Tina Holms, Malin Knip och Marcus Backlund hoppas på fler grupper.

Eeva-Liisa Salmi

inför framtiden som föräldrarna.

Deltagarna har också gjort livsträd, där de beskriver sina egna och syskonens starka och svaga sidor, intressen och framtidsmöjligheter.

Gemensamt för alla är att de ser en ljus och spännande framtid för sina syskon. Tänkbara yrken är kullerbyttekonstnär, trummis, provsmakare, byggare, konstnär och hantverkare.

– Syskon till barn med funktionsnedsättning blir ofta mer empatiska och omhändertagande än andra. De blir också bättre på att lösa konflikter och lära ut olika saker, säger Eeva-Liisa Salmi.

Vissa forskare har varnat för att de kan få problem med sin självbild, men det finns inga entydiga belägg för det. Det finns också forskning som tyder på att syskonen oftare blir ensamma och drabbas av depressioner än andra, men den är också tvetydig.

– Det finns undersökningar som

talat för och sådana som talar emot.

Syskon vill ses igen

En del av deltagarna har tidigare träffats på läger, men inte alla. Höstens sex träffar har varit första gångerna de umgåtts utan att föräldrarna är med. Nu vill de fortsätta att träffas och lära känna varandra bättre.

– Det skulle vara bra om gruppen kunde samlas ett par gånger per termin. Jag tror att deltagarna kan ge varandra stöd sedan om de strålar ihop på något läger eller då de kommit upp i tonåren och stöter ihop på stan, säger Anne Salovaara-Kero, mamma till Anni och Anton Kero.

– Den här syskongruppen har fått en fin gemenskap. Jag skulle gärna göra det här igen, säger projektkoordinatorn Tina Holms.

TEXT OCH FOTO: KERSTIN NORDMAN

Tips till föräldrar

Eeva-Liisa Salmis råd till föräldrar till barn med funktionsnedsättning:

1. Tala öppet om funktionsnedsättning.
2. Skapa ett tryggt hem för alla barnen.
3. Var observanta på hur alla barnen reagerar.

Nyttiga länkar

www.syskonkompetens.se
www.funkaportalen.se
 (sök på syskon)
www.urplay.se
 (sök på syskon eller funktionsnedsättning)

Lättläst innehåll

Ordförandens spalt	18
Kongressen 2014	19
Lättlästa böcker om sex	20
Anne-Mari Lindqvist tycker...	22
FN-konvention, äntligen	23
Isa blev en bokslukare	24
Isas boktips	25
Ett kapitel ur Orgelbyggaren	26
Vinn en bok!	27

*Vill du
skriva
till mig?*

Hej på er alla!

Hur har ni det? Bra hoppas jag!
Själv har jag det bra fullt upp,
vilket är säkert inget nytt?
När denna tidning kommer ut
har vi haft kongress på Viking Mariella
och valt en styrelse till åren 2015–2017.
Jag (Jonne) kommer att fortsätta som ordförande,
och vi fick några nya medlemmar med i styrelsen.
Dem vill vi önska hjärtligt välkomna med i styrelsen.
Mera om kongressen och den nya styrelsen
kan du läsa om på sidan bredvid.

Snart har vi julen här, vart går åren?
Det känns som om julen just varit eller har jag fel?
Jag vill passa på att önska er alla medlemmar en
riktigt god och fridfull jul, koppla av och njut!
Jag hoppas att jag får träffa många av er nästa år,
åtminstone skall jag försöka resa runt
i Svenskfinland och hälsa på er.

God Jul önskar

JONNE TALLBERG
STEG FÖR STEGS ORDFÖRANDE

Från höger: Maria Wallén (suppleant), Jonas Jansson (suppleant), Anders Ranta-Aho (styrelsemedlem), Pia Tallgren (styrelsemedlem), Anki Ullner (suppleant), Kari Lautjärvi (suppleant), Hanna Grandell (styrelsemedlem), Joakim Smeds (styrelsemedlem), Erik Weyand (suppleant), Jonas Bergholm (suppleant), Ulrica Sund (styrelsemedlem), Jonne Tallberg (ordförande), Niclas Jansson (styrelsemedlem).

Ny styrelse, nya tag

I slutet av oktober åkte vi på kryssning till Sverige. Över hundra DUV-medlemmar var med.

I Stockholm besökte vi olika ställen. En del av oss åkte till Abbamuséet, och det var roligt fast det var mycket andra besökare på muséet. En del åkte till en ateljé som heter Inuti. Det är en daglig verksamhet där personer med utvecklingsstörning kan göra konst.

Största delen av oss, över 30 personer, åkte till en daglig verksamhet som heter Medis5. De som jobbar gör mest teater och musik och det var intressant att få höra hur de jobbar.

Under kryssningen höll FDUV och Steg för Steg sina kongressmöten där man valde nya styrelser. Kongressen är ett stort möte som ordnas vart tredje år. På mötet väljer medlemmarna vem som ska sitta i styrelsen.

Valet av ny styrelse för Steg för Steg var spännande. Tre olika personer ville bli ordförande för styrelsen men bara en av dem kunde bli vald.

Till slut valdes Jonne Tallberg till ny ordförande för de tre kommande åren.

Det var också många som ville jobba i styrelsen. Det blev val om styrelseplatser i alla regioner. Steg för Steg har två styrelsemedlemmar i Nyland och två i Österbotten. En styrelsemedlem är från Åland och en från Åboland. På bilden kan du se Steg för Stegs nya styrelse med suppleanter.

En suppleant är en person som går på möten om styrelsemedlemmen inte kan delta. Många som inte blev valda till styrelsen fick bli suppleant istället. Den nya styrelsen arbetar åren 2015–2017.

År 2015 kommer vi att arbeta med riksdagsvalet. Vi skall till exempel ha kurs om demokrati och val.

Ha en riktigt god jul och gott nytt år. Vi berättar mer igen i nästa nummer av GP.

HÅLSAR CALLE & ELIN

Lättlästa böcker om sex

**Lätta sexboken
är en lättläst faktabok om sex
som kommit ut i höst.**

När författaren Inti Chavez Perez fick frågan för vem han har skrivit boken svarade han:

–Om du råkar ha en kropp så är det här en bok för dig!

Lätta sexboken är tjockare än de flesta LL-böcker, över 200 sidor. Men man behöver inte läsa hela den här boken, i alla fall inte på en gång. I stället kan man leta upp det man vill läsa om i innehållsförteckningen i början av boken.

Lätta sexboken är en bok för vuxna. Den passar bra också för ungdomar i de övre tonåren.

För yngre läsare

Vill man ha tag i en lättläst bok om sex för yngre läsare kan man läsa Torsten Bengtssons Sex och lite sånt.

Den här boken är skriven som en berättelse om Simon som är 11 år. En dag råkar han komma in i sin systers rum när hon har sex med sin pojkvän. Resten av boken handlar om hur storasystemen berättar för Simon om sex.

Sex och lite sånt har bara 25 sidor, så det står förstås inte lika mycket i den som i Lätta sexboken. Men det viktigaste finns med, på ett barnvänligt sätt.

TEXT: SOLVEIG ARLE

Lätta sexboken har getts ut av LL-förlaget.
Sex och lite sånt har getts ut av Nypon förlag.

Du kan läsa om fler lättlästa böcker på förlagens hemsidor, du hittar dem säkert själv genom att söka på webben, men här är adresserna för säkerhets skull:
www.lattlast.se/ll-forlaget
www.nyponforlag.se.

Båda de här böckerna finns också att låna i FDUV:s bibliotek.

Illustration: Omapolku, mediaverkstad

Veckan för personer med utvecklingsstörning 1–7.12.2014

Temaveckan för personer med utvecklingsstörning firas varje år den första veckan i december, i år den 1–7 december.

Den internationella dagen för personer med funktionsnedsättning firas den 3 december. I år är temat rätten till information.

Under temaveckan ordnar FDUV flera program i Helsingfors och Vasa som du kan delta i.

Du som bor i Helsingfors eller i närheten är välkommen på app-glögg i Vegahuset den 3 december. Där får du svar på frågor om pekplattor och appar. Vi bjuder förstås på glögg!

Om du bor i Vasa eller närtrakten är du välkommen på Ljust det! vernissage och bokfest den 2 december. Vi ordnar också disco för skolbarn med funktionsnedsättning i Vasa den 3 december.

Temaveckans helaprogram finns på:
www.fduv.fi/temaveckan

Kontaktannonser

Hej!

Jag är en kvinna på 30 år och jag bor i Korsholm. Jag vill ha flera flickkompisar, oavsett ålder! Mina intressen är att lyssna på musik, simma, resa och shoppa! Jag gillar också innebandy och zumba. Jag syr unika mössor på fritiden och designar själv pärlsmuckor.

Kontakta Korsholmtjej, 30 år.

Hej!

Jag är en kvinna på 26 år och jag bor i Korsholm. Jag vill ha 2 till 3 brevvänner. Mina intressen är bowling, att vara vid datorn och lyssna på musik, simma, spela innebandy, shoppa och vara med vänner.

Kontakta Korsholmtjej, 26 år.

Hej!

Jag är en Åbopojke som är 39 år. Jag tycker om att gå på bio, resa, göra restaurangbesök, besöka simhallen och gå på spa. Jag söker en Flicka som är 29–34 år och som gillar samma saker som jag. Jag skulle gärna vilja träffa er, ta och skriv till Gula Pressen!

Kontakta Åbopojken.

Ann-Marie Lindqvist har undersökt hur mycket personer med utvecklingsstörning får bestämma om sitt liv. Hon tycker att de borde få vara med och bestämma mycket mer!

Vem bestämmer?

– Jag tycker att man alltid borde ta med brukarna när man diskuterar sådant som gäller dem, säger Ann-Marie Lindqvist.

Ann-Marie Lindqvist är forskare vid Helsingfors universitet. Hon har till exempel undersökt hur mycket personer med utvecklingsstörning bestämmer över sitt eget liv. Hon har jobbat med sin forskning i många år, och nu är hennes doktorsavhandling klar.

En avhandling är som en faktabok. Boken som Ann-Marie skrivit är över 200 sidor lång och heter "Personer med utvecklingsstörning skapar och utövar sitt sociala medborgarskap – spänningsfält kring delaktighet".

Ann-Marie har försökt ta reda på hur personal och brukare fattar beslut till exempel i boenden. Får alla vara med och bestämma vad man äter?

Vem bestämmer vad man talar om när man planerar vilket stöd man behöver? Får man läsa sin individuella plan och får man den i en sådan form som man själv förstår?

Som en del av sin forskning har Ann-Marie intervjuat många personer med utvecklingsstörning. Hon har också haft en styrgrupp i sitt projekt, som har hjälpt henne att planera forskningen och bestämma vad hon ska skriva om. Också i styrgruppen har det funnits personer med utvecklingsstörning.

Ann-Marie skriver i sin bok att brukarna borde få vara med och bestämma mer om sin vardag. Hon blev till exempel förvånad över hur få av dem som bodde på gruppboendet fick vara med och planera vad de skulle äta.

– Det är klart att alla inte alltid kan bestämma själv. Det viktiga är ändå att prata och fråga om allas åsikt.

– En sak som man kunde prata mera om tillsammans är maten, vad vi ska äta den här eller nästa vecka, säger Ann-Marie.

Den individuella planen är viktig information för personer med utvecklingsstörning. Den individuella planen kallas också IP. I den ska alla brukarens behov och önskemål finnas med, och man gör planen tillsammans.

Ann-Marie säger att det är bra att brukarna får vara med och planera vad som ska stå i planen. Hon säger också att många inte vet eller förstår vad där står, trots att de deltagit i planeringen.

– Jag tycker att planen kunde göras i en mera lättförståelig form, så att brukaren själv förstår vad det står i den.

– Jag tycker också att brukarna borde få delta ännu mer i planerandet. De borde få bestämma vem som deltar i planeringen och vilka ärenden som ska diskuteras.

Ann-Marie tycker att de som arbetar med personer med utvecklingsstörning borde få mera och bättre utbildning i alternativ kommunikation.

– Till exempel den individuella planen borde alltid skrivas på lättläst. Den kunde också innehålla bilder och text eller göras som videoklipp på dvd. Det finns bra modeller för det här, som man borde sprida!

Ann-Maries bok finns på webbplatsen: www.fskompetenscentret.fi (Under fliken Mathilda Wrede Institutet)

TEXT: SOLVEIG ARLE / LAURA RAHKA
FOTO: LAURA RAHKA

Äntligen dags för FN-konventionen

Det är kanske en slump, men under årets temavecka för personer med utvecklingsstörning kommer Finlands regering äntligen att föreslå att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska godkännas av riksdagen.

Äntligen säger jag för att FN-konventionen är skriven redan år 2006. Åtta år har det alltså tagit för Finland att bestämma att vi ska godkänna konventionen. Och riktigt har vi inte bestämt oss ännu heller, men nu ska regeringen åtminstone föreslå att Finland ska ratificera, alltså godkänna, konventionen.

I konventionen står det att personer med funktionsnedsättning skall ha samma rättigheter som andra. Konventionens viktigaste budskap är att man inte får behandla funktionshindrade annorlunda än andra människor.

Det som har tagit tid är att ändra den finländska lagstiftningen så att den stämmer överens med FN-konventionen.

– I Finland har vi velat se till att vår lagstiftning är i linje med innehållet i konventionen. Den viktigaste förnyelsen är att vi får en ny lag om självbestämmanderätt, säger Satu Sistonen på utrikesministeriet.

Torsdagen den 4 december får riksdagen regeringens förslag. Sedan ska förslaget studeras av riksdagens utskott, och sedan ska det godkännas av presidenten. Det här betyder att det hinner bli 2015 innan Finland kanske ratificerar konventionen. Men vi är på väg!

Här hittar du en lättläst broschyr om konventionen:

www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/_julkaisu/1084934

Här kan du läsa ett utdrag ur den lättlästa Orgelbyggaren, kapitlet heter "Kaffe och bullar" och finns ungefär mitt i boken.

Kaffe och bullar

Thomasson visste inte riktigt vad han skulle göra med den lilla cd-skivan. Han tittade ut genom fönstret. Staden såg ut som en leksaksstad. Liten och låg.

Pojken hade sagt att Agnes hade en cd-spelare. Thomasson hörde att hon var hemma. Han hörde hur hon drog dammsugaren över trösklarna i bostaden ovanför. Kanske skulle hon komma ner och titta till honom senare?

Thomasson behövde vila. Han borde alltså ta sig till soffan. Soffan var nära, men Thomasson tvekade. Han hade blivit rädd. På bara ett par dagar hade han börjat oroa sig på ett nytt sätt. Vad skulle hända om han ramlade igen? Han tog sats för att flytta sig till soffan.

Det ringde på dörren. Thomasson kom av sig och blev stående.

Dörrklockan ringde på nytt. Det betydde att dörren var låst. Han tog sig över vardagsrumsgolvet och ut i hallen.

Han ställde ifrån sig kryckan och öppnade dörren. Det var inte Agnes. Det var pojken. Mika. Han såg allvarlig ut.

– Mamma undrar om det är något du behöver, sa pojken. Thomasson hann inte svara, en dörr öppnades en trappa upp. Han hörde snabba steg i trappan. Det var Agnes som kom i sin vanliga fart. Hon stannade och rufsade till pojken i håret. Pojken tittade upp och log. Då pojken log såg han ut som en annan människa. Thomasson såg hans tänder. Dem hade han inte sett förut. Det var inget speciellt med dem, men de fanns där. Pojken stod och tittade på Agnes. Han såg nöjd ut.

Thomasson funderade på om det var något han behövde. Kanske lite mjölk. Ett bröd. Lite fil. Han sa till pojken vad han skulle köpa. Pojken sprang ner för trappan. Porten slog igen. Agnes stod kvar.

– Ska jag koka kaffe åt dig? frågade hon.

Thomasson nickade. Han sade att det skulle smaka gott. Agnes gick in i köket och började med kaffet. Thomasson satte sig i vardagsrummet. Han plockade ihop fotografierna.

– Jag tror det finns bullar i frysen, sa han. Han hörde Agnes öppna frysen och leta efter bullarna. Det kändes konstigt.

Ingen utom han själv hade rotat
i frysen sedan Siri dog.
Flickan kom ut med bullarna på ett fat.
Hon skulle springa upp till sig
och värma dem i mikron.

Saker hände runt omkring honom
medan han bara satt i soffan.
Det kändes ovanligt.
Han hade varit helt ensam så länge.
Thomasson försökte komma ihåg
när han läst den där dikten
av Stig Dagerman.
Det måste ha varit på årsdagen
för Estoniaolyckan. I förrgår.
För två dagar sedan, alltså.

Mycket hade förändrats på två dagar.
Och allt hade börjat med att han halkat
på en våt sten.
Eller kanske det egentligen hade börjat
med pojkens skrik.
Och att Thomasson hade valt att stanna.
Han hade inte bara gått vidare
som han brukade.

Många saker hade i alla fall hänt.
Nu satt han i soffan med stukad fot
och gipsad högerarm.
Han väntade på en flicka
som skulle komma tillbaka med hans bullar.
Sedan skulle de tillsammans vänta på pojken
som hade gått till butiken
för att handla mjölk.

Thomasson tittade på orgeln
som stod vid väggen.
Den var stor.
Den täckte nästan hela väggen.
Det var omöjligt att förstå
hur den tagit sig in.
Och framför allt
hur den skulle ta sig ut igen.

Svara och vinn en bok

Robert Åsbackas Orgelbyggaren är en av
de tre första finlandssvenska romanerna
som getts ut i lättläst form.
De två andra böckerna som kommit ut i höst
är Kjell Westös Där vi en gång gått
och Birgitta Bouchts Tusenblad.

Vilken bok ska vi ge ut som LL härnäst? Svara och vinn en bok!

Fyll i och skicka in kupongen till Gula Pressen,
Nordenskiöldsgatan 18 A, 00250 Helsingfors
senast 14.1.2015. Du deltar då i utlottningen
av en av de finlandssvenska romanerna som
redan getts ut i lättläst form.
Du kan också svara på frågan på webbsidan:
www.ll-center.fi/tavling.

Jag tycker att den här finlandssvenska
boken borde ges ut i lättläst bearbetning:

.....

.....

Namn:

.....

Gatuadress:

.....

Postnummer och -ort:

.....

Telefonnummer:

.....

DUV i Vasaneiden

Årets sista medlemsblad utkommer i mitten av december. I det hittar du information om vårens fritidsprogram.

God Jul & Gott Nytt År!

önskar DUV i Vasaneiden

DUV i Sydösterbotten

I höst har vi ordnat liv- och rörelsedagar i Sydösterbotten i samarbete med FDUV. Under tre helgdagar har familjer med barn i behov av stöd träffats på aktivitetsdagar med olika teman. Söndagen den 14 september ordnades ridning hos Siv Wilson. Lördagen den 18 oktober ordnades en liv- och rörelsedag med bowling, mat och simning i Närpes simhall. Lördagen den 22 november provade vi på olika sporter och cirkusredskap.

Söndagen den 23 november var vi med på julöppningen på torget i Närpes. Vi sålde egentillverkade produkter till förmån för föreningen och produkter tillverkade på Kårkullas dagverksamhet.

I början av 2015 skickas medlemsbladet med vårens program ut till alla medlemmar.

God jul och ett gott nytt år!

önskar DUV i Sydösterbotten

Här kan du läsa om DUV-föreningarnas verksamhet.

DUV i Nykarleby

DUV i Nykarleby vill önska er en

God jul och Gott nytt år!

Minnesruna • DUV i Nykarleby

Gilbert – vi behövde dig!

Gilbert jordfästes i Nykarleby i augusti, han blev 63 år. Det är en ganska hög ålder för människor med hans handikapp. Gilbert – Puck kallades han i vardagen – hörde till det folk på jorden som sällan ställer till bråk, som inte börjar något krig, som inte mobbar de annorlunda och inte har onödiga fördomar. Hans folk är en av de grupper i samhället som vi definierar utifrån deras handikapp. Gilbert var utvecklingsstörd eller förståndshandikappad. Vilket sätt att bli definierad! Downs syndrom var Pucks handikapp.

När jag jordfäste Gilbert så använde jag i mitt tal tanken att dessa människor som har funnits i alla tider och i alla kulturer bildar ett eget folk på vår jord, ett folk som bl.a. har ett mycket viktigt ärende åt oss som inte definieras utifrån våra handikapp. Vi andra, vi som definieras utifrån vårt yrke, våra förtjänster, våra intressen och våra meriter, skall noga och eftertänksamt hämta lärdom av Gilberts folk.

Detta folk – Gilberts gelikar – har en egendomlig och avundsvärd förmåga till naturlighet och spontanitet. På många sätt tenderar vi andra att genom våra ideologier, övertygelser och traditioner fastna i mönster och mallar som egentligen rimmar ganska illa med livet. Den risken har sällan solskensfolket – så kallade en av Gilberts vänner detta folk vid den efterföljande minnestunden. Deras kroppar och intuition kan inte tyglas med klokhetsens och förnuftets argument.

Tron på Gud är mycket naturlig för dessa människor och det ger mig ännu en förvisning om att tron egentligen är något enkelt och självklart som samtidigt också bör hållas naturlig och livsbejakande och inte göras invecklad och tråkig. När Jesus ställde fram ett barn som

DUV i Jakobstadsnejden

Vi önskar alla en riktigt

God jul och ett Gott nytt år!

förebild för dem som vill komma in i Guds rike så tror jag att han lika bra kunde ha ställt fram Gilbert eller någon från hans folk.

De har någonting oförstört i sitt väsen, de belastas sällan av baktankar och misstro som vi andra, de bär barnets förtjänster med sig hela livet.

Vid jordfästningen lade jag också ett ord för att dessa människor i framtiden också måste få födas. Vi har medicinska och tekniska möjligheter idag att ta bort dem i ett tidigt skede, men därmed berövar vi dessa naturliga medmänniskor möjligheten att få finnas och samtidigt gör vi livet mycket fattigare för oss alla som skulle behöva välsignelsen från deras närvaro.

Visst är det en stor prövning för föräldrar att få ett handikappat barn. Få av oss som inte levat i den situationen vet vilken möda, vilka bekymmer, vilken oro som i decennier fyller mammas och pappas vardag. Ändå säger nästan alla av dessa föräldrar att detta barn blev till en rik välsignelse och en stor glädje för hela livet. Låt dem komma sa jag, då jag välsignade Gilbert, låt dem komma, för vi andra behöver dem!

Till alla dessa människors föräldrar sänder jag nu en hälsning från Gilberts begraving: Tack för att ni tog emot ert barn, tack för att ni gav dem ett värdigt liv bland oss andra, tack för att ni orkade de första åren trots att det krävdes en bragdinsats i det tysta. Ni har redan blivit belönade, men jag tror att det ni gjorde sattes på ett konto vars avkastning ligger framför.

Lars-Johan Sandvik

DUV i Västra Åboland

Program våren 2015

Programmet är ännu under arbete när den här tidningen går i tryck men blir klart så småningom.

- Bowling i Pargas startar vecka 3 (15 och 17.1), grupperna är fullsatta för tillfället (kontakta Anna om du är intresserad av att vara med)
- Bowling i Åbo startar v 3.
- Simning i St Karins 22.1, 5.2, 5.3 och 16.4
- Innebandyn (sähly) startar 13.1.

Vi kommer även att ordna biobesök i Pargas och Åbo, läger på Koupo lägergård. Familjemiddagar samt simning för hela familjen är också under planering.

Kolla hemsidan aboland.duv.fi för mera information eller ring Anna 045 131 89 26.

Ben Thilman, Simeon Lehtiö, Björn Nylund, Maria Blomqvist, Benny Talling, Ida Skärström och Adem Berisha på årets läger i Koupo.

DUV-läger i Pargas

Två gånger per år ordnar DUV i Västra Åboland ett andligt läger där alla får vara sig själva. Då träffar man vänner, sjunger och deltar i nattvard, om man vill. Deltagarna väntar otåligt på datumet för nästa läger.

TEXT OCH FOTO: NADINE KARELL
LÄS MER I KYRKPRESSEN 13.11.2014.

DUV i Västnyland

Den här hösten har varit fartfylld för DUV i Västnyland.

Förutom regelbunden verksamhet såsom teater Magnitud, musikgruppen Trixstar, bowlingen och klubbkvällarna har vi ordnat och deltagit i flera olika jippon:

- Stordansen i Kimito; tack Kimito!
- Djurskyddsjippo och allsång i Ingå
- 7-kamp i Hangö
- Utfärd till Högholmen

Före julen hinner vi ännu med

- Självständighetsbal och julfest i Snåresalen 6.12
- Julsånger i Ingå kyrka 8.12

Kom ihåg att gilla oss på Facebook!

ABBAmuseet och Allsång på Skansen

I slutet av juli gjorde DUV i Västnyland en fantastisk utfärd till Stockholm. Vi åkte från Helsingfors och åt genast à la carte-middag då vi kom ombord. Sen blev det shopping och karaoke.

I Stockholm besökte vi Abba-muséet, där man kan leka att man hör till bandet och sjunga med på en scen, eller provsitta deras helikopter (inte den riktiga), se hur deras loger var inredda, titta på scenkläderna och mycket annat.

På kvällen tog vi oss till Skansen, där vi åt smörgåsbord och kollade på genrepet. På scenen stod bl.a. årets Eurovisionsvinnare Conchita Wurst. Ola Salo och Alcazar och förstås Petra Marklund var också superbra. Tillbaka på hotellet tittade vi på den verkliga Allsång på Skansen i TV samtidigt som vi åt kvällsbit. Efter det kollade vi på extraprogrammet från Skansen på våra pekplattor.

På torsdagen var det dags för shopping i ett stort affärscentrum och sedan åkte vi till båten för att komma hem till Finland. En fin och minnesvärd resa.

DUV i Östra Nyland

Kompisklubben fortsätter på våren

- 13.1 Bowling
- 10.2 Matlagning i Lypa, Skepparegatan
samarbete med Mathaförbundets projekt
Hantera vardagen
- 10.3 Påskpyssel på församlingshemmet,
Runebergsgatan 24
- 14.4 Matlagning i Lypa, Skepparegatan
samarbete med Mathaförbundet
- 12.5 Ute i naturen med Magnus Östman,
vi träffas vid Tarkis bollplan för att promenera
längs Ekuddens naturstig

Träffarna är
kl. 17.30–19.00.

Ansvariga:

- Daniela Spring
050 468 76 69
- Gunvor Haddas
040 720 13 95

Välkommen med!

DUV i Mellersta Nyland

Vi har en intressant höst bakom oss. I slutet av oktober öppnades DuvTeaterns och fotograf Stefan Bremers fotoutställning i Moskva. Du kan läsa mera om utställningen och resan på DuvTeaterns webbplats duvteatern.fi.

Vårens klubbar kör i gång igen veckan som börjar den 12 januari. På Tian är det öppet hus varje torsdag och programmet för januari ser ut så här:

- 8.1 Spelkväll
- 15.1 Varma ostsmörgåsar och kakao OBS! 2 €.
- 22.1 Bingo
- 29.1 Filmkväll

Infobladet skickas ut igen i början av januari.

God jul och Gott nytt år!

önskar Madeleine

DUV på Åland

50 år på Åland

Nästa år fyller DUV på Åland 50 år och det ska vi fira. Det blir både jubileumsfest på våren och seminarium på Alandica i oktober. Jubileumsföreläsare är grundaren och verksamhetsledaren för Glada Hudik-teatern Pär Johansson. I september står vi dessutom värdar för idrottsdagarna!

På gång i januari

Föreläsning om intressebevakning
Tisdagen den 20 januari 2015 kl. 18.30
Handicampen, Skarpansvägen 30
Föreläsare: överinspektör Mikael Lindman

Anmälan senast 15 januari
per telefon: 018 527 371
eller per epost: susan.enberg@handicampen.ax.

MYSSÖNDAG för hela familjen på Mariebad
Söndagen den 25 januari kl. 18–20.30
Anmälan senast onsdag 19 januari
per telefon 018 527 371
eller per epost: susan.enberg@handicampen.ax.

Kom med på DUV-dagar 2015!

- 31.1 Norrvalla, Österbotten kl. 10–17**
- 7.2 Lärkkulla, Södra Finland kl. 10–17**

Du får höra om det senaste inom social- och hälsovårdsreformen och lagstiftning som gäller oss alla. Vi diskuterar även andra aktuella frågor inom påverkansarbete. Lunch till självkostnadspris. Lunchpromenad och pausgymnastik hör till programmet.

För mera information kontakta:

- Föreningar i Österbotten: Tina Holms,
040 567 92 57, tina.holms@fduv.fi
- Föreningar i Södra Finland: Monica Avellan,
0400 600 676, monica.avellan@fduv.fi

Mera information: www.fduv.fi/duvdagar

BAK2

CIRKUS MUSIKUL

MUSIKUL

Spelplats: Korsholms kulturhus, Skolvägen 1, Smedsby
Föreställningar:
Lör 14.03.2015 premiär kl. 13
Sön 15.03.2015 kl. 13
Lör 21.03.2015 kl. 17
Sön 22.03.2015 kl. 17

Skolföreställningar:
Mån 16.03.2015 kl. 13
Tors 19.03.2015 kl. 13
Fre 20.03.2015 kl. 13

Biljettpriser: 20 €.
Pensionärer, studerande, arbetslösa 10 €.
Skolföreställningar: 5 € /elev.

Biljettbokning:
Korsholms vuxeninstitut, tfn (06) 327 7260
Biljetterna bör lösas ut senast 8.3, kontant
betalning. Outlösta biljetter säljs vidare.

